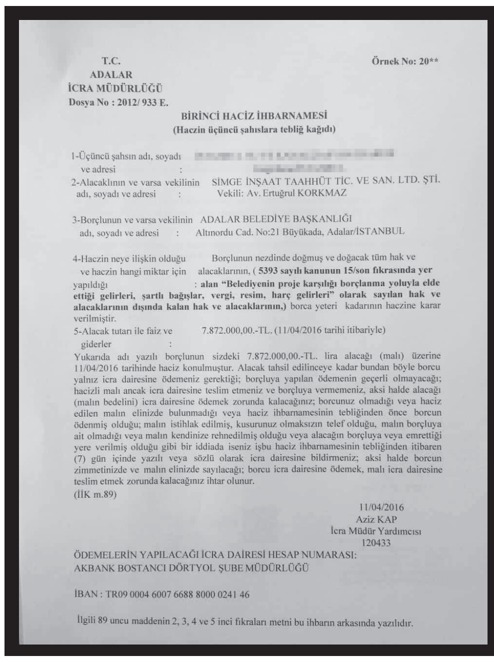
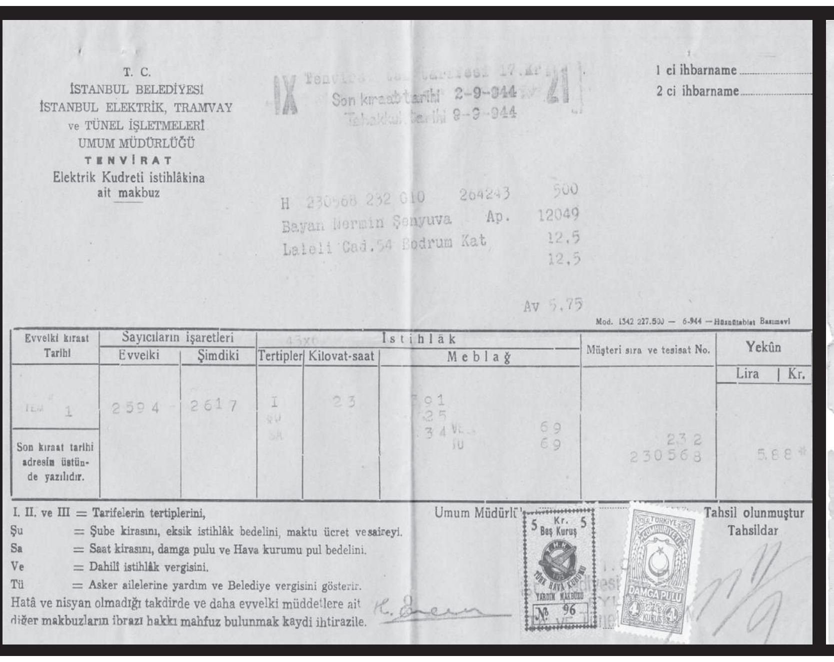
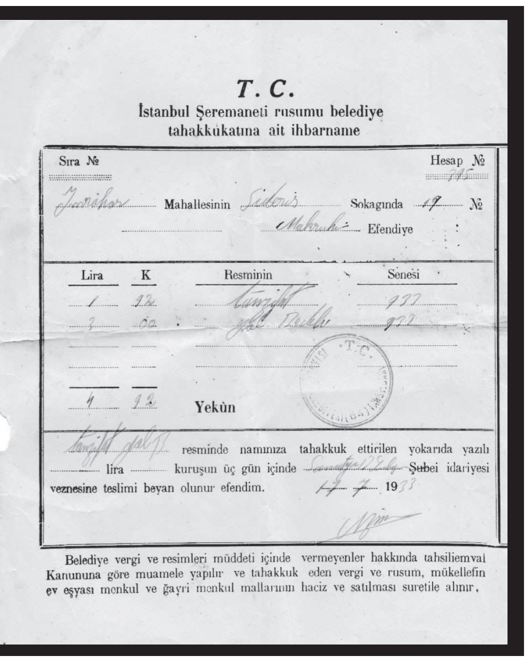
Anarşist Ekonomi Tartışmaları (27)

T.C.
ADALAR
İCRA MÜDÜRLÜĞÜ
Dosya No : 2012/933 E.
BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ
(Haczin üçüncü şahıslara tebliğ kağıdı)

T. C.
İSTANBUL BELEDİYESİ
İSTANBUL ELEKTRİK, TRAMVAY
ve TÜNEL İŞLETMELERİ
UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
TENVİRAT
Elektrik Kudreti istihlâkina
ait makbuz

T. C.
İstanbul Şeremaneti rusumu belediye
tahakkukatına ait ihbarname

Anarşist Ekonomi Tartışmaları yazı dizimizde, Bichler ve Nitzan'ın kapitalizmin büyüme yanılsamasını inceleyen makalelerinin ilk 8 bölümünü aktarmıştık. Makalenin sonundaki 9-12. bölümlerinde enerji ve iktidar ilişkisini inceleyen alternatif bir model sunuluyor. Makalenin bu bölümü ayrıca, neoliberal ve Marxist ekonomi teorilerin indirgemeci yapısını göz önüne sermesi açısından ilgi çekici.

Kapitalizm: Sabotaj Yoluyla Büyüme - 3

Shimshon Bichler ve Jonathan Nitzan, 2017

Alternatif Bir Modele Doğru

Modelimizin temel dayanakları aşağıdaki 5 maddeyle özetlenebilir.

1. İnsan toplumu, iktidarın ve otonom işbirliği arasındaki diyalektik çatışma ile evrilen bir düzen yaratıcısıdır (creorder). Bir iktidar biçimi, otonom işbirliği ile çelişkisinin derecesi ve iktidarını dayatma şekli ile karakterize edilir.

2. İktidar ilişkileri hiyerarşik olarak iç içe geçmiş kurumların dayatılmasıyla kısmen örgütlenir.

3. Hiyerarşilerin dayatılması muhalefeti ortaya çıkarır ve bu nedenle stratejik sabotajı gerektirir ve bu da daha fazla sabotaj ve yeni hiyerarşiler yoluyla iktidarın daha fazla dayatılmasını gerektirir. Bu sürecin sonucu, hiyerarşilerin daha fazla, daha uzun ve giderek daha karmaşık hale geldiği, otokatalitik bir yayılımdır.

4. Hiyerarşik iktidar stratejik sabotaja ve sabotaj da enerjiye ihtiyaç duyduğundan, hiyerarşik yapılar amaçları ne olursa olsun enerji tüketir. Diğer her şey aynı kaldığında, kurum ya da örgüt ne kadar hiyerarşik olursa, onu kurmak ve sürdürmek için gereken enerji o kadar büyük olur. Sonuç olarak, hiyerarşik kurumların boyutları ve yüksekliği, enerji yakalama yetenekleri tarafından sınırlanmaktadır.

5. Kapitalizmi diğer iktidar biçimlerinden ayıran şeylerden biri, çok daha fazla enerji yakalama yeteneği ve bu nedenle çok daha büyük ve daha yüksek hiyerarşiler oluşturabilmesidir.

Hiyerarşi Enerjisi, Refah Enerjisi

Enerji dönüşümü ve hiyerarşinin oluşumu arasındaki ilişkiyi modellerken başlangıç noktamız, toplum tarafından yakalanan / dönüştürülen toplam enerjiyi iki ayrı akışa bölmektir: (1) hiyerarşik iktidarı dayatmak, sürdürmek ve arttırmak için hizmet eden hiyerarşik enerji ve (2) geçinmeyi ve hayatta kalmayı sağlayan refah enerjisi. Yakalanan enerjinin toplam seviyesi nesnel olarak verilebilirken, "hiyerarşi" ve "refah" akışlarına olan ayrımı nesnel değildir. Görünen o ki, siyasi, ideolojik ve teorik eğilimimizin bu ayrımı, bu iki akışı analiz etme ve ölçme şeklimizi etkilemesi kaçınılmazdır.

Zorluğu görmek açısından, sabit ordular, örgütlü din, hukuk sistemi, çeşitli bürokrasiler, polis kuvvetleri, sistem propagandası, baskı, engelleme ve şiddet amaçlı teknolojiler için harcanan enerjiyi düşünün. Bu kurumlar ve örgütler hiyerarşiyi desteklemeye adanmış görünüyorlar, değil mi?

Bu enerjinin tamamı gerçekten bu amaca mı ayrılmış? Ve eğer enerjinin sadece bir kısmı hiyerarşiye akıyorsa, oranını nasıl bileceğiz? Bir enerji akışı hem hiyerarşiye hem de insanların geçimine aynı anda hizmet verdiğinde ne yapacağız? Hangi bölümün hangi tarafa gittiğine nasıl karar vereceğiz?

Bu sorular, hiçbir şekilde burada tanımladığımız ayrıma özgü değildir. Genelde ampirik halının altına süpürülmüş olsalar da, "üretken" ve "üretken olmayan" emek, "spekülasyon" ve "yatırım", "israf" ve "yararlı" ayrımları da dahil olmak üzere, siyasi ekonomideki temel ayrımların pek çoğunu sarsarlar.

Ekonomi Politiğin Birimleri

Bilimsel ilerleme rüzgarından etkilenen politik ekonomistler bu ölçme sürecinin bir parçasıydı. Mutluluğun ilk bilimcisi Jeremy Bentham, liberalizmin temel parçacığını yarattı: refah anlamında "felicity"e daha sonra Irving Fisher tarafından yarar anlamında "util" adı verildi. Tüm insanların motivasyonunun ölçülebilir miktarda zevk ve acıya indirgenebilir olduğunu savundu ve diğer ekonomistler o zamandan beri, tüm ekonomik faaliyetlerin "refah" ile tanımlanabileceğine inanıyorlar ve liberal toplumun kendini dengeleyen yasalarını keşfetmek için bu birimleri kullanıyorlar.

Marx bu evrenselciliği reddetti. Genel olarak tarihsel toplumların ve özellikle kapitalizmin, bireyler arasındaki karşılıklı yarar sağlayan etkileşimlerle değil, çelişkili sınıfların çatışmasıyla yönlendirildiğini savundu. "Kapitalizmde üretim araçlarına sahip olanların bu araçları kullananlarla karşı karşıya geldiği bu çatışma ortamı" tamamen farklı bir temel parçacığı gerektirir. Ve Marx'a göre çatışmanın kökeni üretim alanında yatmaktadır; bu yüzden politik ekonominin ana birimi emeğe dayandırılmalıdır: üretken işçilerin belirli bir emtia grubunu üretmek için harcamak zorunda olduğu ortalama zaman, toplumsal olarak gerekli soyut emek zamanı, yani SNALT.

Ancak önceki çalışmalarımızda gösterdiğimiz gibi, util ve SNALT prensipte bile ölçülemez. Dahası, çatışmalı bir toplumun tek bir evrensel ölçümle aşılabileceği fikri beraberinde başka sorunlar getirir. Toplumun diyalektik olarak geliştiği ve iç çelişkilerinden evrimleştiği konusunda Hegel ve Marx'a katılıyoruz. Fakat bu diyalektik evrim, doğası gereği hem çatışmayı ve hem de işbirliğini kapsar ve bu iki boyut tek bir dilde ifade edilemez. Tabandaki nüfus dünyayı çoğunlukla geçinme derdinin mutlak kategorisi üzerinden deneyimlerken, yöneticiler iktidarın ayrımsal (farklara odaklanan) objektifini kullanır. Mutlak ve ayrımsal bakış açıları temelden farklıdır ve karşılaştırılamaz. Niceliksel bir ortak payda bulmak bir yana, niteliksel olarak bile bir ortak payda bulmak zordur. Onları anlamak için bir dile değil iki dile ihtiyacımız var: iktidar ve hiyerarşi için çatışmacı bir dil, refah ve yaşamsal olan için kooperatif bir dil.

Aşağıda göreceğimiz üzere, hem refaha hem de hiyerarşiye akan enerjinin, bu iki süreç üzerindeki etkisi çok farklıdır; "daha fazla refah" mutlaka "daha az hiyerarşi" anlamına gelmez, ya da tam tersi de doğru olmayabilir. Dahası, iki akışın kaynağı ortak olsa da, aralarındaki ayrım hangi açıdan baktığımıza bağlıdır: yöneticilerin mi, yönetilenlerin mi? Bu belirsizlikler niteliklerin ölçüldüğü her durumda vardır. Ancak bu ayrım, liberal ve Marksist niceliklerin aksine, kendi sınırlamalarının farkındadır ve bu nedenle Freud'un tanımlayıp Marcuse'in eleştirdiği "gerçeklik ilkesine" av olma olasılığı azdır.

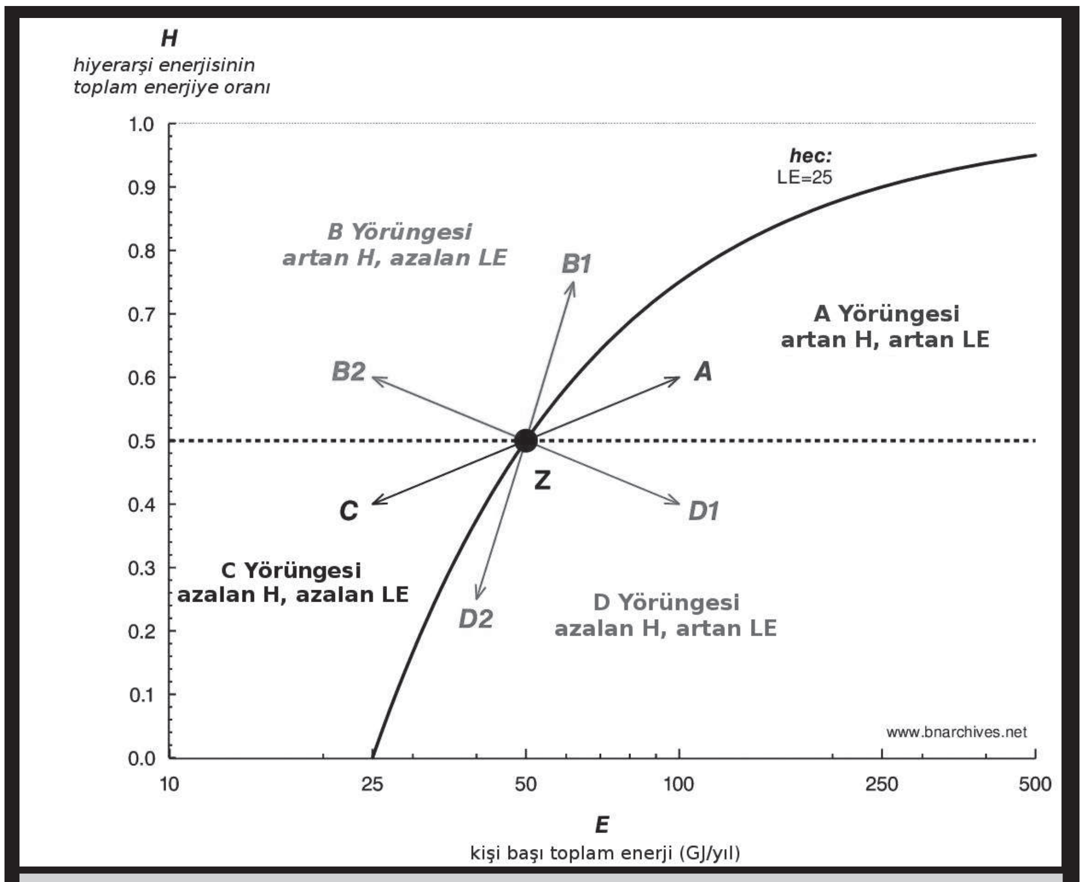
Hayal gücümüzü kullanarak iki enerji akışının genel sınırlarını çizebilir, olası tarihsel yörüngelerini inceleyebilir ve sabotajın ortasındaki büyüme bulmacasını açıklayabiliriz.

Hiyerarşi-Enerji Alanında Yörüngeler

Şekil 1, toplumun hiyerarşi-enerji alanında olası tüm yörüngelerini incelemek için hes / hec çerçevesini

kullanır. Herhangi bir Z noktasından başlayalım. Şeklimizde Z, LE = 25 olan bir hec üzerinde, H = 0.5 ve E = 50 koordinatlarında durmaktadır. Z keyfi olduğu için, analizimiz ve sonuçlarımız hes çizgisi üzerindeki herhangi bir nokta için geçerlidir.

Şekil 1: Hiyerarşik-Enerji Alanında Yörüngeler

E, kişi başı toplam enerji = HE + LE

HE, kişi başı hiyerarşi enerjisi

LE, kişi başı refah enerjisi

H, hiyerarşi enerjisinin toplam enerjiye oranı = HE / E

hes, H ve E nin tüm kombinasyonlarını kapsayan, hiyerarşi - enerji alanı

hec, belli bir LE için H ve E nin tüm kombinasyonlarını kapsayan, hiyerarşi - enerji çizgisi

Toplum Z'den başlayarak şekil üzerinde gösterilen dört genel yönde hareket edebilir. Farklı bir yörüngeyi temsil eden her grup, bir taraftan hec çizgisi, diğer taraftan Z noktasından geçen yatay kesikli çizgi ile sınırlandırılmıştır. Okların her biri, iktidar biçiminin hes çizgisi üzerinde farklı bir noktaya hareketini ve dolayısıyla farklı bir hec'e geçişini temsil eder.

Uzun vadeli düşünülürse, her yörünge, bir iktidar biçiminin evriminde farklı bir aşamayı temsil eder. Yörüngeler / evreler iki kritere göre sınıflandırılır: Z noktasından yukarı veya aşağı hareketle temsil edilen hiyerarşi enerjisinin oranı H'nin değişimi; ve hec'den sağa veya sola doğru bir hareketle görselleştirilen refah enerjisi LE düzeyindeki değişiklikler.

Sabotaj Yoluyla Büyüme

A yörüngesine iktidarın genişleme durumu diyoruz çünkü hiyerarşi enerjisi H ve geçim kaynağı enerjisi LE'nin payı yükseliyor. Bu ikili artış, iktidarın bekasını sağlar: H'deki yükseliş hiyerarşik yapıyı sürdürüp ve genişletirken LE'nin yükselişi, taban nüfusu doyurur, hiyerarşilerin büyümesini maskeler, alttan gelen direnci azaltır ve sistemsel isyan riskini sınırlar.

A yörüngesi tarihsel olarak yenidir. Birkaç yüz yıl öncesine kadar iktidar biçimleri kişi başı toplam enerjide bile çok az artış sağladı. Hem H, hem de LE'nin devamlı olarak yükseldiği, tarihteki ilk ve "bugün itibariyle" tek iktidar biçimi kapitalizmdir (ikincisi devlet komünizmi, ancak bu rejim kısa bir tarihsel zaman diliminde bozuldu ve parçalandı).

İlginç olan şey, bu büyümenin önemli bir bölümünün refaha değil hiyerarşik iktidara akmasıdır. Yani kapitalist büyümeyi ölçtüğümüzde iktidarın büyümesini ölçüyoruz. Bu anlamda kapitalizm sabotaja rağmen ya da onun sayesinde bile değil, sabotaj yoluyla büyür.

Kriz

Refah enerjisi azalırken, hiyerarşi enerjisinin payı arttığında kriz potansiyeli ortaya çıkar. Bu durum Şekil 7'deki B1 ve B2 yörüngeleri ile gösterilmektedir. Bir iktidar durumu hec çizgisi boyunca yukarı ve sağa ilerlediğinde, kişi başına düşen toplam enerji artışının tümüyle hiyerarşiye aktığını, ancak refah enerjisinin değişmediğini hatırlayın. B1 yörüngesi bu sınır durumunun devrilmesini temsil eder: Kişi başı enerji, hiyerarşi enerjisinin payı ile birlikte hala büyümekte ancak refah enerjisi düşmektedir.

Bu düşüş sorunları beraberinde getirir. Daha önce belirttiğimiz gibi, tarihsel iktidar biçimlerinde yönetenler ve yönetilenler aynı şey için savaşmazlar ve bu nedenle nadiren aynı dili konuşurlar: Yönetilenler kendi maddi koşullarıyla meşgul, refahın mutlak terimleriyle konuşurken, iktidara takıntılı yönetenler, kendi arzularını, eylemlerini ve kazanımlarını ayrımsal terimlerle ve göreceli pozisyonlarla adlandırırlar. Kişi başına refah enerjisi arttıkça (A yörüngesi) çoğu kişi gündelik hayatlarıyla meşgul olur, genişleyen iktidar, artan hiyerarşi ve artan sabotaja dikkat etmez. Ancak kişi başı refah enerjisi durduğunda (hec çizgisi), iki grup arasındaki çatışma aniden odak alır; ve refah enerjisi gerçekten düştüğünde (B1 yörüngesi), refah ve hiyerarşik iktidar arasındaki çatışma ön plana çıkar.

Bu durumda yöneticiler sistemsel bir dönüm noktasındadır. Kişi başına refah enerjisini düzeltmek ve belki de artırmak için hiyerarşi enerjinin payını kısıtlayarak rahatlayabilirler (A1 veya A2). Daha az hiyerarşi ve daha otonom işbirliğinin daha fazla toplumsal esneklik yaratacağını varsayımıyla, bu şekilde kişi başı toplam enerjiyi artırmaya yardımcı olabilirler. Veya katı durarak durumun tam anlamıyla bir krize dönüşmesine izin verirler. Bu son durum bir çatışma atmosferidir, yöneticiler duruşlarını daha da sertleştirir ve hiyerarşi enerjisinin payı yükselmeye devam eder. Artan sabotaj ve düşen geçim enerjisinin zehirleyici birleşimi üretimin kooperatif yönünü zayıflatır. Bu noktada, "daha önce hala yükselmekte olan" enerji dönüşümü azalmaya başlayabilir ve bu gerçekleştiğinde, iktidar modeli geçici bir krizden (B1 yörüngesi) bütünüyle bir krize girer (B2 yörüngesi). Kişi başına düşen toplam enerji şimdi daralmaktadır ve yöneticiler kendilerini saldırı altında hissederek iktidarlarını daha da güçlendirirse, refah enerjisi hızla düşecektir.

Düşüş

Kriz uzarsa iktidar biçiminin aşağı giden bir sarmal içine girme ve belki de yok olma ihtimali vardır. Böylesi bir düşüş C yörüngesi ile gösterilir. Bu aşamada, kişi başına düşen enerji akışlarının hepsi, "toplam E, hiyerarşi HE ve refah LE" düşer. Fakat kriz evresinden farklı olarak, hiyerarşi enerjisi HE, genel enerji E'den daha hızlı düşer ve hiyerarşik enerjinin H payını düşürür. Bu ikinci düşüş, mevcut hiyerarşilerin artık korunamayacağını ve daha küçük, daha az karmaşık topluluklara bölünmeye başlayabileceğini göstermektedir. Önemli derecede zayıflamış olan iktidar biçimi, başka bir iktidar biçimi tarafından ele geçirilmeye (örneğin Sovyetler Birliği'nin dağılması ve kalıntılarının kapitalizmin içine çekilmesi) ya da tamamen çökmeye yatkındır (ör. eski Roma İmparatorluğu'nun çöküşü, Paskalya Adası toplumunun yok oluşu ya da Somali, Kongo ve Güney Sudan gibi batık devletler).

Demokratikleşme

Kriz ve gerileme karşısında, hes çizgisinin karşı tarafında yer alan radikal alternatif, D1 ve D2 yörüngeleriyle temsil edilen demokratikleşmeye geçiştir. Burada "demokratikleşme" terimini dar ve dolaylı siyasal temsil anlamında değil, Antik Yunan demos-kratia'sının geniş ve doğrudan anlamında kullanıyoruz: halkın doğrudan kendini yönetmesi. Bu bakış açısıyla, demokratikleşen bir iktidar biçimi hiyerarşik iktidarını doğrudan öz-yönetim ve otonom işbirliği lehine azaltır ve bunu toplumun her alanında yapar.

Geleceğe Bakış

Çağdaş kapitalizm doğal ve teorik sınırları zorluyor gibi görünüyor. Yakalanan enerjinin artışı gezegenin biyosfer, kaynak ve iklim istikrarını tehdit ediyor ve ideolojisi inkar etse de, bu bütün rejimin yakında mutlak şekilde sona ereceğini gösteriyor. Bu meselenin matematiği basit. Eğer yakalanan toplam enerji geçen yüzyılda artan oranda büyümeye devam ederse: %100 dönüşüm verimliliği varsayımıyla, 400 yıl sonra dünyaya vuran tüm güneş ışığına talep ediyoruz. 1350 yıl sonra kullanacağımız güç, güneşin ürettiğine eşit olacak. 2450 yıl sonra, Samanyolu galaksisindeki yüz milyar yıldızın hepsini kullanıyoruz.

Geleneksel görüş bu çıkmaz konusunda "arzularımızı" suçlamaktır. Enerji yakalama tarihinin haritasını çıkaran ilk kişilerden biri olan Earl Cook bile sonsuza dek "doyumsuz arzular"ın neoklasik tuzağına düştü: Bir sanayi toplumu ne kadar çok güç kullanırsa o kadar daha çok istiyor. Biz güç kullandıkça şehirlerimizi, ekonomik ve sosyal kurumlarımızı daha çok enerji tüketimine bağımlı olarak şekillendiriyoruz. Fakat bu yazıda işaret etmeye çalıştığımız gibi, bu süreci yönlendiren gerçek güç, hedonik arzularımız değil, yönetenlerin iktidar arayışıdır. İnsanlık tarafından yakalanan enerjinin büyük kısmı refah için değil, hiyerarşileri pekiştirmek ve stratejik sabotajı beslemek için kullanılmaktadır. Dünyanın nüfusunun büyük bir çoğunluğu için, bu enerji yakalanmasa daha iyidir.

Fakat bu yönde hareket edebilmemiz için, enerjinin bize boyun eğdirmek için nasıl kullanıldığını anlamamız gerekir. Bu bilgi olmadan, gözlerimiz bağlı davranmaya devam edeceğiz. Hiyerarşi enerjisinin, daha önceki iktidar biçimlerinde nasıl evrimleştiğini anlayamayacağız; kapitalist hiyerarşilerin tüm yelpazesini nasıl desteklediğine dair yalnızca kısmi ve yanıltıcı bir anlayışa sahip olacağız; ve en önemlisi, kapitalizme karşı koyabilen ve belki de onun yerini alabilecek hiyerarşik olmayan yapıları hayal edemeyeceğiz.

Not: *Bir iktidar biçimi olarak kapitalizm teorisi kapsamında, makalenin kendisine ve başlangıç noktasını oluşturan, Blair Fix'in makalesine capitalaspower.com sitesinden ulaşılabilir.*